

'De provincies blijven heus wel bestaan'

VRAAGGESPREK

Van onze medewerker

De provincies hebben de laatste jaren ambtelijke en bestuurlijke verbeteringen aangebracht. Als ze daar de komende vier jaar niet mee doorgaan, ontstaan er weer bestuurlijke erosieverschijnselen. De provincies blijven heus wel bestaan, maar dan begint het vruchteloos gebleken gezeur over nieuwe bestuursstructuren opnieuw.

Aan het woord is de directeur Nieuwe Markten van Bouwfonds Woningbouw, F. de Zeeuw, die zelf vijf jaar gedeputeerde van Noord-Holland was, met onder meer ruimtelijke ordening in zijn portefeuille. Sinds anderhalf jaar loopt hij nu rond in 'een andere branche'. Daarin bemerkt hij een sceptische 'buitenwereld' die grote twijfels heeft over de echte potenties van het provinciebestuur. 'Aan de ene kant erkent men het goede schaalniveau van de provincie om problemen in bijvoorbeeld de ruimtelijke ontwikkeling aan te pakken, aan de andere kant heeft de provincie de reputatie van veel praten, veel nota's en weinig daaraan te realiseren.'

Doorzettingsvermogen

De Zeeuw ziet mogelijkheden om die twijfelachtige reputatie van de provincies kwijt te raken. De provinciebestuurders moeten in de eerste plaats meer doorzettingsvermogen en uitvoeringsgerichtheid krijgen. Dat geldt zeker wanneer zij de taken krijgen die hun in de Vijfde Nota Ruimtelijke Ordening worden toegedacht. 'Restrictief beleid hoort daarbij. Dus nee zeggen tegen uitbreidingen die voortkomen uit een puur lokale visie, hoe legitiem deze ook kan zijn. Dat is en blijft een weerbarstig onderdeel van ruimtelijke ontwikkelingspolitiek, want de 'klaagindex' neemt bij veel kleinere gemeenten toe de laatste tijd. En restrictief beleid werkt op lange termijn alleen maar als je dat consequent doorzet.'

In de wetenschap dat water een nieuw sturend beginsel is in de ruimtelijke inrichting, zijn visie en assertiviteit van de provincie volgens De

F. de Zeeuw: 'Provinciebestuurders moeten meer doorzettingsvermogen en uitvoeringsgerichtheid aan de dag leggen.'

Zeeuw hard nodig. 'Als puntje bij paaltje komt, zul je bijvoorbeeld stukken land onder water moeten durven zetten. Daar is een pittige aanpak voor nodig, want zo'n actie wordt je door de meest betrokkenen niet in dank afgenomen.'

De provincies hebben volgens De Zeeuw met 'Sturen op Maat' een goede reactie in handen op de startnota van minister Pronk van Ruimtelijke Ordening over de toekomstige ruimtelijke inrichting van ons land. 'Ze willen het doorstroomkarakter van hoofdwegen bevorderen. Daarvoor moeten afslagen op hoofdwegen vervallen. En dat is nogal wat in Nederland! Want die komen er tot nu toe alleen maar bij in dit land!'

De Zeeuw noemt dit voorbeelden waarvoor visie, lef en doorzettingsvermogen nodig zijn. 'Per definitie bestaat in de ruimtelijke ontwikkelingspolitiek spanning tussen schaalniveaus. Het is de klassieke taak van de provincies om beslissingen te ne-

men binnen dat spanningsveld. Als het kan in een mooi interactief proces, met draagvlak en in harmonie, maar dat leidt niet altijd tot het beoogde resultaat.'

Een betere organisatie van de uitvoering is een andere mogelijkheid om de reputatie van de provincie op te halen. 'Dat is wat anders dan de uitvoering zelf ook doen. Bij regionale gebiedsontwikkeling dient de provincie de uitvoering te organiseren. Dat houdt in de juiste mensen bij elkaar brengen. Men moet meer provinciale leiding zien. Meer publiekprivate samenwerking is eveneens noodzakelijk. Het organiseren van de uitvoering vergt een ander type mensen dan notaschrijvers. Bestuurders en ambtenaren bij de provincie zijn nog steeds sterk notagericht. Waar gemeenten in staat blijken zelf de schouders te zetten onder de regionale opgave, kan de provincie meer op afstand blijven. De kunst is steeds de juiste interventie te kiezen.'

De derde prioriteit bij de verbetering van de reputatie van de provincie is voor De Zeeuw dat de provincies meer kunnen investeren in bovenlokale projecten. 'De buitenwereld verwacht van de provincie een actieve bijdrage. Daarvoor is een actief grondbeleid nodig, uiteraard in goede afstemming met gemeenten, waterschappen en rijk. Maar dat beleid is risicodragend en dat moet je wel willen én durven.' Hij zou het verkeerd vinden als provincies na de commotie rond het bankieren van Zuid-Holland bij de uitvoering van hun beleidsfunctie niet meer risicodragend zouden willen of durven investeren. 'Private partijen willen de provincie als een volwaardige deelnemer zien.'

Plattelandsgehalte

Als vierde prioriteit noemt De Zeeuw de noodzakelijke verbetering van de relatie met de middelgrote steden, de regionale centra. De Zeeuw: 'Ik merk in het land regelmatig dat die relatie nog onvoldoende is, te veel in de sfeer van: de provincie remt alleen maar, je hebt er eigenlijk niks aan. Er is sowieso een traditionele spanning tussen steden en provincies, maar je wint als provincie al punten bij een goede verstandhouding met een goede afstemming. Daar moet je als provincie vrij stevig op inzetten. Maar het hoge plattelandsgehalte in de samenstelling van provinciale staten is hier een ingebouwd obstakel. Daarvoor heb ik niet onmiddellijk een oplossing bij de hand. De aanpak van het investeringsbudget Stedelijke Vernieuwing is een goed aangrijpingspunt voor de provincies om de relatie met de steden te verbeteren, maar dat moet dan niet verwarren met plattelandsbeleid. Het heet niet voor niets een budget voor Stedelijke Vernieuwing, het geeft prioriteit aan knelpunten en kansen in steden. Dan moet je dat niet toepassen op hele gebieden, tot ver buiten de invloedssfeer van die steden. Dan benut je dat budget niet goed en versterk je de relatie met de steden niet. Hier en daar, ook in m'n eigen provincie, zie ik wel toch wel de neiging tot verwatering ontstaan en dat zou jammer zijn.'

J.H.F. van der Heyden

De auteur is medewerker van de Staatscourant en werkzaam bij het Interprovinciaal Overleg.